

EL TEMPS QUE CORRE per JOAN F. MIRA

Espècies humanes

“Una de les poques certes que tenim de l'uropeu més antic, el nou ‘Homo antecessor’, és que era caníbal a consciència, o carn de caníbals. Això sí, fa l'efecte, vista l'edat dels ossos rascats, que li agradaven els infants i adolescents, la carn tendra. També en això som dignes successors, ni reculem ni avancem.”

Sembla que ens han trobat una nova raça o espècie d'avantpassats a Europa, i que aquests avantpassats eren caníbals. No sé si, tal com ha anat l'evolució dels humans fins els nostres dies, la notícia és tan espectacular com sembla. D'una banda, és natural que, amb una mica de sort i amb molta faena, vagen omplint-se els llocs buits que encara queden entre els ossos tan dispersos dels nostres múltiples besavis remotíssims; i d'una altra, no és del tot sorprenent que aquells besavis es menjaren regularment els uns als altres, vist que el gust per devorar el veí s'ha conservat de manera tan extensa. No vull dir només el gust per tallar i rostir o coure carn humana, que alguns habitants de Papuàsia encara enyoren, no massa convençuts que la llei que ho prohibeix represente cap avantatge notable per la vida moderna. Vull dir l'altra pràctica, universal i permanent, de xuplar els cervells, devorar les ànimes i rosegant les entranyes de les víctimes. Per constatar l'extensió de l'antropofàgia, només cal mirar una estona la tele cada dia, preferentment els noticiaris, o llegir una mica de premsa. Si els noticiaris i la premsa són de manufactura local, com ara alguns productes de València o de Madrid, el canibalisme és d'una ferocitat quotidiana. No hem avançat tant, i no sé si és un consol o una pena.

Els ossos que han trobat allà prop de Burgos, els primers castellans ara com ara, els primers hispànics, els primers europeus, amb tanta satisfacció que dona buscar-se precursors com més llunyans millor (ja se sap: els europeus més antics són espanyols, no anglesos ni alemanys, el català més vell té 400.000 anys, pam dalt pam baix, i és del Rosselló, i tot això són rucades insignes), aquests ossos humans i tan nostres, tenen senyals inequívocs de rascades igualment humanes. És a dir, segons criteri comú dels entesos, que van ser aprofitats a consciència per uns altres humans: els van pelar la carn amb raspadors de pedra, i fins els van fer foradets per menjar-se la substància i moll de l'os. Van ser escurats com ara escurem un porc o una vedella, i més encara: raspats i rascats fins a l'última engruna. Segurament, diuen els experts, no per cosa d'esperits o rituals, no per apropiari-se'n la força del cor, l'ànima o el cervell, sinó per simple alimentació, per menjar carn, que devia estar ben bo-

na, ja que els van repelar tan a fons. Carn crua, per cert, perquè si no vaig errat encara no s'havia inventat l'olla, la graella o el simple rostit al foc. De manera que així és com estan les coses: una de les poques certes que tenim de l'uropeu més antic, el nou *Homo antecessor*, és que era caníbal a consciència, o carn de caníbals. Això sí, fa l'efecte, vista l'edat dels ossos rascats, que li agradaven els infants i adolescents, la carn tendra. També en això en som dignes successors, ni reculem ni avancem.

No queda del tot clar, però, si devoradors i devorats eren rigorosament de la mateixa espècie i varietat humana. Com que els ossos estudiats són de restes de menjar, podem saber com eren els devorats, però no els devoradors: no hi van deixar ossos seus, aquests. Eudald Carbonell té una hipòtesi agosarada i suggestiva: “Es clar, diu, que la pràctica del canibalisme no es produeix mai entre membres del mateix clan. Es mengen enemics, adversaris o, per què no, membres d'una altra espècie. Evidentment, coneixem les restes de les víctimes, però no sabem res dels botxins”. I suggereix que els devoradors podien ser membres d'una espècie diferent d'*Homo*, alguna variant d'*Homo erectus*, per exemple, contemporània de les víctimes. Perquè aquesta és la gran novetat: que a Europa probablement vivien pel mateix temps espècies diferents del gènere *Homo*. Que, per tant, l'evolució més recent no ha significat que necessàriament cada variant d'humanitat venia *després* de l'anterior, sinó que en alguns casos eren contemporànies, convivia, es devoraven els uns als altres. Així és com podria haver estat, si és que es demostra del tot. I així és sobretot com han passat les coses en la història fins els nostres dies: que semblen tots de la mateixa espècie, raça i varietat, però no ho som. Pareixem iguals: els mateixos gens, els mateixos ossos, el mateix crani, la mateixa fisiologia i tot. Però en el fons, som de races i espècies diferents: els alts i els baixets, els forts i els febles, els rics i els pobres, els bons i els dolents, els devoradors i els devorats. Si d'ací a molts milers d'anys, els ossos de la nostra ànima pogueren ser estudiats pels antropòlegs futurs, no sé quins senyals i quines rascades mostrarien. I no em diran que, a l'hora de distingir espècies humanes, els ossos de l'ànima no són més importants que els de l'esquelet.